

WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (pierwsza izba)
z dnia 27 września 2005 r. *

W sprawie T-26/03

GeoLogistics BV, dawniej LEP International BV, z siedzibą w Schiphol Rijk (Niderlandy), początkowo reprezentowana przez H. de Biego oraz K. Schellaarsa, a następnie przez H. De Biego oraz A. Huizinga, adwokatów,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez X. Lewisa, działającego w charakterze pełnomocnika, oraz przez F. Tuytschaevera, adwokata, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

popieranej przez

Królestwo Hiszpanii, reprezentowane przez L. Fraguas Gadeę oraz J.M Rodrígueza Cárcama, abogados del Estado, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

interwenient,

* Język postępowania: niderlandzki

mającej za przedmiot wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji REM 08/00 z dnia 7 października 2002 r. stwierdzającej, że umorzenie skarżącej należności celnych przywozowych, o które wystąpiło z wnioskiem Królestwo Niderlandów, nie jest uzasadnione,

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (pierwsza izba),

w składzie: J.D. Cooke, prezes, R. García-Valdecasas i I. Labucka, sędziowie,
sekretarz: J. Plingers, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 kwietnia 2005 r.

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne

Przepisy dotyczące zewnętrznego tranzytu wspólnotowego

1 Zgodnie z art. 37, 91 i 92 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 302,

str. 1, dalej zwanego „kodeksem celnym”) towary niewspólnotowe wprowadzone do Wspólnoty, które zamiast od razu podlegać należnościami celnym przywozowym zostają objęte procedurą zewnętrznego tranzytu wspólnotowego, mogą się przemieszczać na obszarze celnym Wspólnoty pod dozorem celnym do chwili przedstawienia ich w urzędzie celnym przeznaczenia.

- 2 Kodeks celny określa osobę uprawnioną do korzystania z procedury wspólnotowego tranzytu zewnętrznego jako „głównego zobowiązanego”. Jako taki musi on przedstawić w wyznaczonym terminie towary w nienaruszonym stanie w urzędzie celnym przeznaczenia oraz przestrzegać przepisów regulujących tę procedurę (art. 96 kodeksu celnego). Jego obowiązki kończą się z chwilą przedstawienia organom celnym towarów i odpowiednich dokumentów w urzędzie celnym przeznaczenia (art. 92 kodeksu celnego).
- 3 Zgodnie z art. 94 kodeksu celnego główny zobowiązany musi złożyć zabezpieczenie w celu zagwarantowania pokrycia długu celnego i innych opłat mogących powstać w odniesieniu do towaru. Artykuł 191 kodeksu celnego stanowi w tej materii, że na wnioszek zainteresowanego organy celne zezwalają na złożenie generalnego zabezpieczenia dla wielu operacji, wobec których powstał lub może powstać dług celny. Zgodnie z art. 198 kodeksu celnego, jeżeli organy celne stwierdzą, że złożone zabezpieczenie nie zapewnia w ogóle lub już nie zapewnia w sposób pewny bądź całkowity pokrycia w terminie długu celnego, mogą zażądać od zobowiązanego, wedle jego wyboru, złożenia dodatkowego zabezpieczenia lub też złożenia w miejsce pierwotnego zabezpieczenia nowego zabezpieczenia.
- 4 Zgodnie z art. 341, 346, 348, 350, 356 i 358 rozporządzenia Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiającego przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. L 253, str. 1) ze zmianami (dalej zwanego „rozporządzeniem wykonawczym”) odnośne towary należy najpierw przedstawić urzędowi wyjścia

wraz ze zgłoszeniem tranzytowym T1. Urząd wyjścia określa termin, w którym towary muszą zostać przedstawione w urzędzie przeznaczenia, wpisuje odpowiednie dane do zgłoszenia tranzytowego T1, zachowuje przeznaczoną dla niego kopię, a pozostałe kopie zwraca głównemu zobowiązanemu. Transportu towarów dokonuje się z zastosowaniem zgłoszenia tranzytowego T1. Po przedstawieniu towarów w urzędzie przeznaczenia odnotowuje on na otrzymanych egzemplarzach zgłoszenia tranzytowego T1 wyniki przeprowadzonych kontroli oraz niezwłocznie odsyła jeden egzemplarz do urzędu wyjścia, z reguły za pośrednictwem instytucji centralnej.

- 5 Artykuł 203 ust. 1 kodeksu celnego stanowi, że dług celny w przywozie powstaje w wyniku usunięcia spod dozoru celnego towaru podlegającego należnościom przywozowym. W myśl ust. 3 tego artykułu do dłużników zalicza się między innymi osobę zobowiązaną do wykonania obowiązków wynikających ze stosowania procedury celnej, którą towar ten został objęty.
- 6 Zgodnie z art. 217 kodeksu celnego każda kwota należności celnych przywozowych lub należności celnych wywozowych wynikających z długu celnego obliczana jest przez organy celne z chwilą, gdy znajdują się one w posiadaniu niezbędnych informacji, oraz zostaje wpisana do rejestru lub zaewidencjonowana w inny równoważny sposób (zaksięgowanie). Artykuł 220 ust. 1 kodeksu celnego stanowi, że jeżeli kwota należności wynikających z długu celnego nie została zaksięgowana zgodnie z art. 218 i 219 lub została zaksięgowana kwota niższa od należnej zgodnie z prawem, to zaksięgowania kwoty należności do pokrycia lub pozostającej do pokrycia należy dokonać w terminie dwóch dni licząc od dnia, w którym organy celne dowiedziały się o tej sytuacji i miały możliwość obliczyć kwotę należną zgodnie z prawem, jak również określić dłużnika. Termin ten może zostać przedłużony zgodnie z art. 219, o którym mowa powyżej. Zgodnie z art. 221 ust. 1 kodeksu celnego niezwłocznie po dokonaniu zaksięgowania dłużnik zostaje powiadomiony o kwocie należności zgodnie z odpowiednią procedurą.

- 7 Artykuł 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego stanowi, że jeżeli przesyłka nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia, a miejsca naruszenia lub nieprawidłowości nie można ustalić, urząd wyjścia powiadamia o tym głównego zobowiązanego tak szybko, jak to możliwe, jednak nie później niż przed upływem jedenastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego. Zgodnie z ust. 2 tego artykułu w powiadomieniu tym wskazuje się w szczególności termin, w jakim dowód wskazujący na prawidłową realizację procedury lub na miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły, musi zostać przekazany do urzędu wyjścia. Termin ten wynosi trzy miesiące licząc od dnia powiadomienia.

Przepisy dotyczące zwrotu i umorzenia należności celnych przywozowych lub wywozowych

- 8 Artykuł 239 kodeksu celnego przewiduje możliwość zwrotu lub umorzenia należności celnych przywozowych lub wywozowych w sytuacjach wynikających z okoliczności niespowodowanych oszustwem ani oczywistym zaniedbaniem osoby zainteresowanej.
- 9 Treść art. 239 kodeksu celnego została doprecyzowana i rozwinięta w rozporządzeniu wykonawczym, a w szczególności w art. 899–909. Artykuł 905 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego stanowi, że jeżeli krajowy organ celny, który otrzymał wniosek o umorzenie, nie jest w stanie wydać decyzji na podstawie art. 899, a do wniosku załączone są dowody, które mogą stanowić o szczególnej sytuacji, wynikającej z okoliczności niespowodowanych ani oszustwem ani oczywistym zaniedbaniem osoby zainteresowanej, to państwo członkowskie, któremu podlega ten organ, przekazuje taką sprawę Komisji.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

Sporne operacje wspólnotowego tranzytu zewnętrznego

- 10 Między dniem 16 stycznia a 7 sierpnia 1995 r. skarżąca, będąca przedsiębiorstwem z siedzibą w Niderlandach, zwana wcześniej LEP International BV, działając w charakterze agenta celnego sporządziła czternaście dokumentów wspólnotowego tranzytu zewnętrznego do transportu różnych partii mięsa (w szczególności wołowiny, grasicy cielęcej i drobiu) do Maroka, przyjmując przy tym rolę głównego zobowiązanego w odniesieniu do tych przewozów. Dokumenty te wystawiono na rachunek jednego tylko zleceniodawcy, spółki Hector International z siedzibą w Zjednoczonym Królestwie. Chodzi tu w szczególności o następujące dokumenty T1:

— nr 5100507 z dnia 16 stycznia 1995 r.;

— nr 5100508 z dnia 16 stycznia 1995 r.;

— nr 5102442 z dnia 8 marca 1995 r.;

— nr 5102443 z dnia 8 marca 1995 r.;

— nr 5104186 z dnia 25 kwietnia 1995 r.;

— nr 5104187 z dnia 25 kwietnia 1995 r.;

— nr 5104188 z dnia 25 kwietnia 1995 r.;

— nr 5105833 z dnia 12 czerwca 1995 r.;

— nr 5105896 z dnia 13 czerwca 1995 r.;

— nr 2501311 z dnia 17 czerwca 1995 r.;

— nr 5106710 z dnia 4 lipca 1995 r.;

— nr 5106874 z dnia 7 lipca 1995 r.;

— nr 5107619 z dnia 28 lipca 1995 r.;

— nr 5107922 z dnia 7 sierpnia 1995 r.

- 11 Po otrzymaniu od organów belgijskich zawiadomienia o nieprawidłowościach dotyczących ładunków mrożonej grasicy cielęcej Douane informatie Centrum (dochodzeniowa służba celna, dalej zwana „DIC”) w Rotterdamie (Niderlandy) wszczęła dochodzenie, w ramach którego wybrała pewną ilość zgłoszeń do dokładniejszego zbadania. W dniu 20 marca 1995 r. DIC w Rotterdamie zwróciła

się na piśmie do hiszpańskich organów celnych z zapytaniem, czy dokument celny dotyczący zgłoszenia T1 nr 5100508 sporządzony przez skarżącą w dniu 16 stycznia 1995 r. został przedstawiony w celu zakończenia procedury. Faksem z dnia 20 marca 1995 r. hiszpańskie organy odpowiedziały, że dokumentu tego nie ma w rejestrze urzędu celnego w Kadyksie (Hiszpania). Faksem z dnia 23 marca 1995 r. poinformowały one również organy niderlandzkie, że pieczęć urzędu celnego w Kadyksie znajdująca się na tym zgłoszeniu jest podrobiona, a figurujący tam podpis nie należy do żadnego z funkcjonariuszy tego urzędu. W dniu 31 marca 1995 r. DIC w Rotterdamie powiadomiła o tych nieprawidłowościach Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (służbę ds. wywiadu i dochodzeń w sprawach skarbowych, dalej zwaną „FIOD”) w Haarlemie. W dniu 18 kwietnia 1995 r. FIOD w Haarlemie powierzyła prowadzenie tej sprawy FIOD w Rotterdamie.

- 12 W dniu 16 maja 1995 r. w ramach kontroli próbek urząd celny w Kerkrade (Heerlen, Niderlandy) skierował do organów celnych w Kadyksie dwa wnioski o kontrolę zgłoszeń po zwolnieniu towarów dotyczące dokumentów T1 nr 5102442 i nr 5102443, wystawionych przez skarżącą w dniu 8 marca 1995 r. W dniu 29 czerwca 1995 r. organy hiszpańskie poinformowały organy niderlandzkie o tym, że dokumenty celne nie zostały przedstawione w urzędzie właściwego organu celnego, obie pieczęcie są podrobione, a podpisy nie należą do żadnego z funkcjonariuszy zatrudnionych w tym urzędzie. W dniu 11 lipca 1995 r. urząd celny w Kerkrade powiadomił o tym FIOD w Rotterdamie.
- 13 W dniu 12 czerwca 1995 r. urząd celny w Kerkrade skierował do organów celnych w Kadyksie, w związku z kolejną kontrolą, dwa wnioski o przeprowadzenie kontroli zgłoszeń po zwolnieniu towarów dotyczące dokumentów celnych T1 nr 5104187 i nr 5104188, wystawionych przez skarżącą w dniu 25 kwietnia 1995 r. W dniu 10 lipca 1995 r. organy hiszpańskie powiadomiły organy niderlandzkie o tym, że dokumenty celne nie zostały przedstawione w urzędzie właściwego organu celnego, oraz że pieczęcie i podpisy są podrobione. W dniu 19 lipca 1995 r. urząd celny w Kerkrade przekazał te spostrzeżenia FIOD w Rotterdamie.

14 W dniu 9 sierpnia 1995 r. organy niderlandzkiej administracji skarbowej skontaktowały się ze skarżącą w sprawie zgłoszeń, w odniesieniu do których wystąpiły nieprawidłowości przy zakończeniu procedury. W dniu 14 sierpnia 1995 r. organy niderlandzkie przeprowadziły przeszukanie w pomieszczeniach biurowych skarżącej i zatrzymały akta dotyczące zgłoszeń wspólnotowego tranzytu zewnętrznego sporządzonych na rachunek Hector International.

15 Dochodzenie prowadzone przez niderlandzkie organy celne ujawniło, że w odniesieniu do czternastu zgłoszeń celnych wystawionych przez skarżącą procedura nie została prawidłowo zakończona, gdyż towary zostały usunięte spod dozoru celnego. Niderlandzkie służby celne stwierdziły zatem, zgodnie z art. 203 kodeksu celnego, powstanie długu celnego obciążającego skarżącą ze względu na to, że występowała ona w charakterze głównego zobowiązanego w procedurze wspólnotowego tranzytu zewnętrznego przy omawianych przewozach. Pomiędzy styczniem a kwietniem 1996 r. organy niderlandzkie przekazały skarżącej odpowiednie decyzje w sprawie określenia obciążających ją należności celnych przywozowych. Następnie niderlandzkie organy administracji skarbowej stwierdziły nieważność decyzji w sprawie określenia należności odpowiadających zgłoszeniom skarżącej obejmującym dwa ładunki mięsa, które zostały zniszczone w pożarze w Hiszpanii (T1 nr 5107619 z dnia 28 lipca i T1 nr 5107922 z dnia 7 sierpnia 1995 r.).

Postępowanie administracyjne w sprawie wniosku o umorzenie należności celnych przywozowych

16 W dniu 21 sierpnia 1996 r. skarżąca wystąpiła z wnioskiem do niderlandzkich organów celnych o umorzenie należności celnych przywozowych.

17 W dniu 23 marca 2000 r. organy niderlandzkie przedłożyły Komisji wniosek o umorzenie należności celnych przywozowych skarżącej.

- 18 W dniu 24 maja 2000 r. Komisja zwróciła się po raz pierwszy do organów niderlandzkich o uzupełniające informacje, prosząc o podanie dokładnej kwoty żadanego umorzenia. Pismem z dnia 16 czerwca 2000 r. organy niderlandzkie poinformowały, że wniosek o umorzenie należności skarżącej dotyczy jedynie zgłoszeń sporządzonych po dniu 23 marca 1995 r., kiedy to hiszpańskie organy celne po raz pierwszy poinformowały swych niderlandzkich partnerów o zaistnieniu nieprawidłowości, którymi dotknięte było zgłoszenie skarżącej. Wniosek o umorzenie dotyczył w szczególności całkowitej kwoty wynoszącej 925 706,20 NLG, tj. 420 067,16 EUR.
- 19 W dniu 4 lipca 2000 r. Komisja po raz drugi zwróciła się do organów niderlandzkich o udzielenie uzupełniających informacji. Wniosek ten dotyczył wymiany informacji między organami niderlandzkimi i hiszpańskimi, a w szczególności faksu z dnia 23 marca 1995 r., który organy hiszpańskie wysłały do organów niderlandzkich. Organ niderlandzki odpowiedział na prośbę Komisji pismem z dnia 28 lipca 2000 r.
- 20 W dniu 24 listopada 2000 r. Komisja po raz trzeci zwróciła się o informacje uzupełniające, dotyczące w szczególności przebiegu dochodzenia organów celnych w sprawie zgłoszeń, w stosunku do których wystąpiły nieprawidłowości przy zakończeniu procedury, roli, jaką odgrywała skarżąca w spornych operacjach tranzytu i kryteriów, według których organy niderlandzkie stwierdziły brak oczywistego zaniedbania ze strony skarżącej. Organ niderlandzki odpowiedział pismem z dnia 8 sierpnia 2001 r., do którego załączono protokół ze sprawozdania FIOD w Rotterdamie z dnia 2 września 1996 r.
- 21 Pismem z dnia 11 października 2001 r. Komisja poinformowała skarżącą, że zamierza rozpatrzyć odmownie wniosek o umorzenie należności celnych przywozowych, przedstawiając swoje zastrzeżenia i wzywając do zgłoszenia uwag w terminie jednego miesiąca.

- 22 Pismem z dnia 9 listopada 2001 r. skarżąca odniosła się do zastrzeżeń przedstawionych przez Komisję. Zwróciła ona w szczególności uwagę Komisji na fakt, że zaistnienie tego nadużycia stało się możliwe na skutek postępowania jednego lub kilku hiszpańskich celników lub uchybienia przepisom celnym przez hiszpańskie organy administracji celnej.
- 23 W następstwie twierdzeń skarżącej w dniu 22 listopada 2001 r. Komisja ponownie zwróciła się o uzupełniające informacje do organów niderlandzkich. Ten czwarty już wniosek dotyczył zasadniczo podnoszonego udziału hiszpańskich funkcjonariuszy celnych w nadużyciu. Komisja zwróciła się również o obszerniejsze wyjaśnienia na temat informacji, na podstawie których organy niderlandzkie uznały, że skarżąca nie dopuściła się oczywistego zaniedbania. Pismem z dnia 2 sierpnia 2002 r. organy niderlandzkie odpowiedziały na czwarty wniosek Komisji o udzielenie uzupełniających informacji.
- 24 W dniu 7 października 2002 r. Komisja wydała decyzję REM 08/00 (dalej zwaną „zaskarżoną decyzją”) stwierdzając, że w rozpatrywanej sprawie umorzenie należności nie jest uzasadnione.
- 25 W zaskarżonej decyzji Komisja uznała po pierwsze, że nie zachodzi szczególna sytuacja w rozumieniu art. 239 kodeksu celnego. Po drugie Komisja stwierdza, że skarżąca wykazała się oczywistym zaniedbaniem, w szczególności ze względu na fakt, że choć jest ona doświadczonym podmiotem, któremu muszą być znane zarówno przepisy celne jak i ryzyko handlowe właściwe dla jego działalności, nie przedsięwzięła ona wszelkich środków niezbędnych do tego, by zabezpieczyć się przed tym ryzykiem, np. poprzez nadzór nad osobami biorącymi udział w procedurze i wykupienie odpowiedniego ubezpieczenia.
- 26 Pismem z dnia 10 grudnia 2002 r. organy niderlandzkie powiadomiły skarżącą, że wniosek o umorzenie należności został oddalony.

Przebieg postępowania i żądania stron

- 27 Pismem, który wpłynęło do sekretariatu Sądu w dniu 28 stycznia 2003 r., skarżąca wniosła skargę w niniejszej sprawie. Pismem z dnia 31 stycznia 2003 r. skarga została przez nią poprawiona i uzupełniona.
- 28 W dniu 30 kwietnia 2003 r. Królestwo Hiszpanii złożyło wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta popierającego żądania Komisji. Postanowieniem z dnia 5 czerwca 2003 r. prezes piątej izby dopuścił interwencję Królestwa Hiszpanii, a w dniu 23 lipca 2003 r. przedstawiło ono swoje uwagi.
- 29 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (pierwsza izba) postanowił otworzyć procedurę ustną. W ramach środków organizacji postępowania Sąd wezwał Komisję do przedstawienia niektórych dokumentów, co Komisja uczyniła w wyznaczonym terminie.
- 30 Wystąpienia stron i ich odpowiedzi na zadane przez Sąd pytania zostały wysłuchane na posiedzeniu jawnym w dniu 12 kwietnia 2005 r.
- 31 Skarżąca wnosi do Sądu o:
- stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;
 - obciążenie Komisji kosztami postępowania.

- 32 Komisja i Królestwo Hiszpanii, występujące w charakterze interwenienta popierającego żądania Komisji, wnoszą do Sądu o:

- oddalenie skargi jako bezzasadnej;
- obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

Co do prawa

- 33 Na poparcie swojej skargi skarżąca ponosi jeden zarzut oparty na błędach w ocenie i naruszeniu obowiązku uzasadnienia. W ramach tego zarzutu można wyróżnić dwie części. Pierwsza z nich dotyczy zaistnienia szczególnej sytuacji w rozumieniu art. 239 kodeksu celnego i art. 905 rozporządzenia wykonawczego. Druga część oparta jest na braku oszustwa i oczywistego zaniedbania w rozumieniu tych przepisów.

- 34 Na wstępie należy przypomnieć, że art. 239 kodeksu celnego przewiduje możliwość zwrotu w całości lub w części zapłaconych należności celnych przywozowych lub wywozowych lub umorzenia określonej kwoty długu celnego. Zawarta w tym przepisie norma została doprecyzowana w art. 905 rozporządzenia wykonawczego, który ustanawia generalną klauzulę słuszności, przeznaczoną do stosowania w szczególności w wyjątkowych sytuacjach, nieodpowiadających żadnej z okoliczności określonych w art. 900-904 rozporządzenia wykonawczego (wyrok Trybunału z dnia 25 lutego 1999 r. w sprawie C-86/97 Trans-Ex-Import, Rec. str. I-1041, pkt 18).

- 35 Z brzmienia wspomnianego art. 905 wynika, że zwrot należności celnych przywózowych uzależniony jest od łącznego spełnienia dwóch przesłanek, którymi są po pierwsze — zaistnienie szczególnej sytuacji, a po drugie — brak oczywistego zaniedbania i oszustwa po stronie zainteresowanego (wyrok Sądu z dnia 12 lutego 2004 r. w sprawie T-282/01 Aslantrans przeciwko Komisji, Rec. str. II-693, pkt 53).

W przedmiocie części pierwszej zarzutu opartej na zaistnieniu szczególnej sytuacji

Wstęp

— Argumenty stron

- 36 Skarżąca podnosi, że Komisja niesłusznie uznała, iż w omawianej sprawie nie zaistniała szczególna sytuacja. O powstaniu takiej szczególnej sytuacji stanowią zwłaszcza następujące okoliczności: po pierwsze uchybienia i zaniedbania, których dopuściły się organy niderlandzkie przy wykryciu nadużycia oraz opóźnienie ze strony tych organów w poinformowaniu skarżącej o nieprawidłowościach dotyczących wystawionych przez nią dokumentów celnych, o których organy te wiedziały już na wczesnym etapie postępowania; po drugie możliwy udział hiszpańskiego funkcjonariusza celnego w nadużyciu oraz uchybienia hiszpańskich organów celnych wspólnotowym przepisom celnym; a po trzecie uchybienia Komisji w stosunku do jej obowiązków w zakresie polityki celnej.

- 37 Komisja podnosi, że szczególna sytuacja w rozumieniu przepisów celnych nie miała miejsca. Jedna z dwóch łącznych przesłanek określonych w art. 239 kodeksu celnego nie była zatem spełniona, co stanowiło wystarczające uzasadnienie oddalenia wniosku o umorzenie należności celnych przywózowych.

- 38 Królestwo Hiszpanii ocenia, że w niniejszej sprawie nie zachodzi szczególna sytuacja uzasadniająca umorzenie należności oraz zauważa w szczególności, że nie ma żadnych dowodów ani argumentów, na podstawie których można by było stwierdzić udział hiszpańskich funkcjonariuszy w nadużyciach, o których mowa w zaskarżonej decyzji.

— Ocena Sądu

- 39 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecnictwem z okolicznościami mającymi przesądzić o zaistnieniu szczególnej sytuacji w rozumieniu art. 905 rozporządzenia wykonawczego mamy do czynienia wówczas, gdy w świetle zasady słuszności, będącej celem i stanowiącej podstawę art. 239 kodeksu celnego, stwierdzone zostaną czynniki mogące postawić wnioskodawcę w sytuacji wyjątkowej w porównaniu do innych podmiotów gospodarczych prowadzących tę samą działalność (ww. wyroki Trybunału w sprawach *Trans-Ex-Import*, pkt 22 i z dnia 27 września 2001 r. w sprawie *C-253/99 Bacardi*, Rec. str. I-6493, pkt 56 oraz ww. wyrok w sprawie *Aslantrans* przeciwko Komisji, pkt 56). W istocie bowiem klauzula słuszności zawarta we wspólnotowych przepisach celnych ma być stosowana, gdy w danych okolicznościach cechujących stosunek pomiędzy podmiotem gospodarczym a administracją nakładanie na ten podmiot gospodarczy ciężaru, którego normalnie by nie poniósł, byłoby niesłuszne (zob. podobnie wyroki Trybunału z dnia 26 marca 1987 r. w sprawie *58/86 Coopérative agricole d’approvisionnement des Avirons*, Rec. str. 1525, pkt 22 i z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie *C-222/01 British American Tobacco*, Rec. str. I-4683, pkt 63).

- 40 Aby określić, czy okoliczności sprawy przesądzają o zaistnieniu szczególnej sytuacji, Komisja powinna ocenić całość istotnych okoliczności faktycznych (zob. podobnie wyroki Sądu z dnia 9 listopada 1995 r. w sprawie *T-346/94 France-aviation* przeciwko Komisji, Rec. str. II-2841, pkt 34 i z dnia 11 lipca 2002 r. w sprawie *T-205/99 Hyper* przeciwko Komisji, Rec. str. II-3141, pkt 93). Jednak choć Komisji przysługuje pewien zakres swobodnego uznania jeśli chodzi o stosowanie klauzuli słuszności, to korzystając z niego musi ona rzeczywiście wyważyć z jednej strony

interes Wspólnoty polegający na zapewnieniu przestrzegania przepisów celnych, a z drugiej strony interes działającego w dobrej wierze podmiotu gospodarczego, polegający na uniknięciu ponoszenia strat wykraczających poza normalne ryzyko handlowe (zob. analogicznie ww. wyrok Hyper przeciwko Komisji, pkt 95).

- 41 To właśnie w świetle tych zasad należy zbadać, czy Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie uznając w zaskarżonej decyzji, że okoliczności, na które powoływała się skarżąca, nie przesądzają o zaistnieniu szczególnej sytuacji.

W przedmiocie zaniedbania, którego miały dopuścić się organy niderlandzkie przy wykryciu nadużycia oraz w przedmiocie opóźnienia ze strony tych organów w poinformowaniu skarżącej o nieprawidłowościach dotyczących wystawionych przez nią dokumentów celnych

— Argumenty stron

- 42 Skarżąca podnosi, że chociaż nadużycie stanowi normalne ryzyko, które ponoszą podmioty gospodarcze, to fakt, że organy krajowe umyślnie, dla dobra dochodzenia, dopuściły do popełnienia naruszeń i nieprawidłowości, co spowodowało powstanie długu celnego obciążającego głównego zainteresowanego, sprawił, że znalazł się on w szczególnej sytuacji w stosunku do innych podmiotów prowadzących tę samą działalność (wyrok Trybunału z dnia 7 września 1999 r. w sprawie C-61/98 De Haan, Rec. str. I-5003, pkt 56).
- 43 Skarżąca zauważa, że w dniu 23 marca 1995 r. organy hiszpańskie poinformowały DIC w Rotterdamie o tym, że pieczęcie znajdujące się na jednym z jej dokumentów T1 są sfałszowane. W dniu 31 marca 1995 r. DIC w Rotterdamie przekazała tę

informację FIOD w Haarlemie, która wszczęła dochodzenie. Tak więc organy niderlandzkie już od marca 1995 r. wiedziały o istnieniu nadużycia dotyczącego skarżącej. Skarżąca zaznacza, że organy niderlandzkie powstrzymywały się jednak przed poinformowaniem jej o tym nadużyciu przez pięć miesięcy. Uważa ona w tym względzie, że jest praktycznie niemożliwe, aby to, że organy celne zdecydowały się poinformować ją dopiero później, nie było działaniem umyślnym. Ponieważ zarówno organy celne jak i DIC w Rotterdamie są częścią niderlandzkiej administracji skarbowej, na usprawiedliwienie opóźnienia w poinformowaniu skarżącej nie może ona powoływać się na to, że za dochodzenie odpowiedzialne były różne instytucje.

44 W razie gdyby Sąd uznał, że organy niderlandzkie nie dopuściły umyślnie do popełnienia nadużycia, skarżąca utrzymuje, że dopuściły się one zaniedbania, w szczególności z racji tego, że nie poinformowały niezwłocznie o nadużyciach, o których wiedziały. Podnosi ona również, że organy niderlandzkie nie wykazały się wystarczającą starannością w dochodzeniach w sprawie omawianych nieprawidłowości.

45 Skarżąca uważa, że zatajenia tej informacji przez organy celne nie usprawiedliwia argument, że najpierw należało ustalić związek z innymi dokumentami. Skarżąca podnosi, że w marcu 1995 r. organy te mogły już ustalić związek między dokumentami T1 wystawionymi w imieniu Hector International i fałszywymi pieczęciami. Chociaż rzeczywiście omawiane zgłoszenia dotyczyły różnych produktów, to jednak zawsze chodziło o transport mięsa, na zgłoszeniach zawsze figurował ten sam zgłaszający, odbiorca, przewoźnik, a także te same urzędy wyjścia i przeznaczenia. Zaniedbanie tych organów przy ustalaniu i porównywaniu istotnych informacji oraz długotrwałe dochodzenie doprowadziły do tego, że skarżąca, która nie została uprzedzona o nieprawidłowościach i dalej wystawiała dokumenty T1, niepotrzebnie została obciążona długiem celnym. A przecież zainteresowany nie powinien ponosić szkody na skutek nieprawidłowej, niedbałej czy spóźnionej reakcji organów celnych.

- 46 Skarżąca zwraca również uwagę, że zgodnie z art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego organy celne powinny niezwłocznie poinformować zgłaszającego o wystąpieniu nieprawidłowości. Nawet jeśli brak jest całkowitej pewności co do zaistnienia nadużycia, to same podejrzenia organów celnych powinny skłonić je do uprzedzenia o tym zainteresowanego.
- 47 Przy okazji skarżąca zauważa, że zgodnie z art. 94 kodeksu celnego jako zgłaszający była ona zobowiązana do złożenia zabezpieczenia na wydane dokumenty T1. W związku z tym złożyła ona generalne zabezpieczenie dla następujących po sobie operacji zgodnie z art. 191 kodeksu celnego. Podnosi ona, że skoro w stosunku do dokumentu T1 nr 5100508 z dnia 16 stycznia 1995 r. organy celne stwierdziły, że procedura nie powinna być uznana za prawidłowo zakończoną, to było oczywiste, że zostanie ona obciążona należnościami celnymi, które należało uregulować za pomocą złożonego zabezpieczenia. Jednakże organy celne nie przystąpiły do zaksięgowania i odzyskania kwoty należności w krótkim terminie, wbrew przepisom art. 220 akapit pierwszy i art. 221 akapit pierwszy kodeksu celnego. Z tego względu zabezpieczenie skarżącej z końcem marca 1995 r. było już niewystarczające. Zatem nie powinna ona móc wystawiać dokumentów T1 po tym terminie przed złożeniem dodatkowego zabezpieczenia zgodnie z art. 198 kodeksu celnego. To uchybienie organów niderlandzkich wspólnotowym przepisom celnym naraziło skarżącą na poważną szkodę.
- 48 Skarżąca stwierdza, że mogła uniknąć powstania późniejszego długu celnego, gdyby organy niderlandzkie poinformowały ją o możliwym nadużyciu. Organy niderlandzkie popełniły błąd reagując zbyt późno, doprowadzając w ten sposób do zaistnienia szczególnej sytuacji, w następstwie której skarżąca znalazła się w niekorzystnym położeniu w porównaniu do innych podmiotów gospodarczych (wyrok Sądu z dnia 7 czerwca 2001 r. w sprawie T-330/99 *Spedition Wilhelm Rotermond* przeciwko Komisji, Rec. str. II-1619).
- 49 Komisja zauważa, że w niniejszej sprawie organy niderlandzkie nie wiedziały o nadużyciu i nie pozwoliły sobie świadomie na naruszenia i nieprawidłowości dla

dobra dochodzenia, inaczej niż miało to miejsce w sprawie zakończonej wyrokiem De Haan. Jak wynikało bowiem zarówno z wniosku organów niderlandzkich o umorzenie, jak i z pisma z dnia 24 września 1998 r. wydziału skarbowego rotterdamskiego okręgu celnego w sprawie oddalenia odwołania skarżącej, dopiero w dniu 24 lipca 1995 r. FIOD ustaliła związek między różnymi nieprawidłowościami ujawnionymi w toku różnych, początkowo odrębnych dochodzeń.

50 Komisja zauważa również, że organy niderlandzkie bez zbędnego opóźnienia ustaliły związek między dostępnymi informacjami oraz poinformowały o nim skarżącą. Tak więc czas, który upłynął od otrzymania w Niderlandach opinii dotyczącej pierwszego dokumentu, w stosunku do którego procedura nie została prawidłowo zakończona, był niezbędny do tego, by ustalić związek z nieprawidłowościami zauważonymi w czterech innych dokumentach oraz określić charakter i zakres tych nieprawidłowości, co potwierdziły organy niderlandzkiej administracji skarbowej decyzją w sprawie oddalenia odwołania skarżącej. W toku tego dochodzenia poszczególne odpowiedzialne organy niderlandzkiej administracji pracowały z pełnym zaangażowaniem.

51 Komisja podnosi także, że organy krajowe nie są prawnie zobowiązane do bezzwłocznego informowania zgłaszającego, gdy stwierdzą zaistnienie nieprawidłowości w ramach procedury tranzytu wspólnotowego oraz zauważa, że obowiązek taki wykluczałby a priori wszelkie dochodzenie w przedmiocie ewentualnego udziału tego zgłaszającego w nieprawidłowościach. W związku z tym Komisja zaznacza, że rozciągnięcie korzystnych skutków wyroku w sprawie De Haan na niniejszą sprawę nie byłoby właściwe. Taka decyzja byłaby sprzeczna ze ścisłą wykładnią, która powinna przeważać w przypadku przepisów zezwalających na zwrot należności celnych przywozowych lub wywozowych (wyrok Trybunału z dnia 11 listopada 1999 r. w sprawie C-48/98 Söhl & Söhlke, Rec. str. I-7877).

52 Jeśli chodzi o argumenty skarżącej dotyczące naruszenia przez organy niderlandzkie po pierwsze art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego, a po drugie art. 220 ust. 1

i art. 221 ust. 1 kodeksu celnego, Komisja utrzymuje, że są to nowe zarzuty, podniesione po raz pierwszy przez skarżącą na etapie repliki, nie znajdujące oparcia w tym, co wskazano w toku postępowania. Komisja zwraca się więc do Sądu o uznanie ich za niedopuszczalne. Pomocniczo Komisja odnotowuje, że z brzmienia art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego wynika, że organy niderlandzkie powinny były powiadomić zgłaszającego nie później niż przed upływem jedenastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego. Co do zarzucanego naruszenia art. 220 i 221 kodeksu celnego Komisja zauważa, że po ustaleniu przez organy niderlandzkie zaistnienia procedury związanego z nadużyciami, bezzwłocznie powiadomiły one o tym skarżącą i przystąpiły, zgodnie ze stosownymi przepisami, do zaksięgowania kwoty stwierdzonego w ten sposób długu celnego, powiadomienia skarżącej o tym fakcie i odzyskania tego długu celnego.

— Ocena Sądu

53 Na wstępie Sąd stwierdza, że nie można przyjąć argumentu Komisji, iż skarżąca dopiero na etapie repliki po raz pierwszy podniosła dwa nowe zarzuty dotyczące naruszenia przez organy niderlandzkie odpowiednio art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego oraz art. 220 ust. 1 i art. 221 ust. 1 kodeksu celnego. Należy bowiem uznać, że w swojej argumentacji skarżąca jedynie doprecyzowała i rozwinęła zarzut opóźnienia, którego miały dopuścić się organy niderlandzkie przy powiadamianiu o zaistnieniu nieprawidłowości dotyczących zakończenia procedury w sprawie zgłoszeń celnych skarżącej. Tymczasem należy zauważyć, że zarzut ten istotnie znajduje się w skardze wszczynającej postępowanie (zob. w szczególności pkt 24 oraz pkt 34–40 skargi).

54 Co do istoty sprawy, to należy stwierdzić, że potrzeby dochodzenia zmierzającego do wykrycia i ujęcia sprawców i współsprawców popełnionego lub znajdującego się w stadium przygotowań nadużycia mogą prawnie uzasadniać fakt umyślnego,

całkowitego lub częściowego niepoinformowania głównego zobowiązanego o poszczególnych okolicznościach dochodzenia nawet wtedy, kiedy ten ostatni nie był wcale zamieszany w popełnione nadużycie (ww. wyrok w sprawie De Haan, pkt 32). Organy krajowe mogą zatem w prawnie uzasadniony sposób umyślnie dopuścić do popełnienia naruszenia lub nieprawidłowości, aby tym skuteczniej zlikwidować siatkę przestępczą, zidentyfikować osoby dokonujące nadużyć oraz zgromadzić lub uzupełnić materiał dowodowy. Niemniej jednak obciążenie osoby zobowiązanej do zapłaty należności długiem celnym powstałym w wyniku takich działań związanych ze ściganiem naruszeń może być sprzeczne z leżącym u podstaw art. 905 rozporządzenia wykonawczego celem klauzuli słuszności, jako że taka osoba znalazłaby się w sytuacji wyjątkowej w stosunku do innych podmiotów gospodarczych prowadzących ten sam rodzaj działalności. Wobec tego niepowiadomienie osoby zobowiązanej do zapłaty należności o przebiegu dochodzenia prowadzonego przez organy celne lub policję, dla dobra tego dochodzenia stanowi, przy braku jakiegokolwiek oszustwa czy zaniedbania z jej strony, szczególną sytuację (zob. ww. wyroki w sprawach De Haan, pkt 53 i British American Tobacco, pkt 64; wyrok Sądu z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie T-332/02 Nordspedizionieri di Danielis Livio i in. przeciwko Komisji, dotychczas niepublikowany w Zbiorze, pkt 51).

55

W niniejszej sprawie, jak wynika to ze sprawozdania FIOD w Rotterdamie z dnia 2 września 1996 r., nadużycie dotyczące wystawionych przez skarżącą zgłoszeń wyszło na jaw w związku z trzema odrębnymi działaniami różnych służb niderlandzkich. Pierwsza nieprawidłowość wykryta została w dniach 20 i 23 marca 1995 r. przez DIC w Rotterdamie w ramach dochodzenia w sprawie transportów grasicy cielęcej (zob. pkt 11 powyżej). Drugą wykrył urząd celny w Kerkrade w dniu 29 czerwca 1995 r. podczas kontroli próbek (zob. pkt 12 powyżej). Trzecią nieprawidłowość ujawnił urząd celny w Kerkrade w dniu 10 lipca 1995 r. w następstwie stwierdzenia, że w dwóch zgłoszeniach celnych rubryki „Kontrola urzędu przeznaczenia” nie zostały wypełnione w całości (zob. pkt 13 powyżej). Ponadto dwie ostatnie z tych nieprawidłowości dotyczyły produktów mięsnych innych niż grasica cielęca, tj. wołowiny i mięsa drobiowego. Należy również zauważyć, że FIOD w Rotterdamie ustaliła powiązanie między tymi trzema sprawami dopiero w dniu 24 lipca 1995 r. Tak więc w tym przypadku uznać należy, że niderlandzkie organy celne nie dopuściły świadomie do popełnienia naruszeń w celu zidentyfikowania i ujęcia sprawców lub współsprawców dokonanych nadużyć.

- 56 W każdym razie należy stwierdzić, że w dniu 23 marca 1995 r. niderlandzkie organy celne były już poinformowane o przypadku nadużycia dotyczącego operacji wspólnotowego tranzytu zewnętrznego, dla której skarżąca sporządziła zgłoszenie i pełniła rolę głównego zobowiązanego na potrzeby procedury tranzytu. Jednakże władze niderlandzkie powiadomiły skarżącą dopiero w dniu 9 sierpnia 1995 r., czyli cztery i pół miesiąca później.
- 57 Tymczasem należy zauważyć, że art. 379 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego stanowi, że jeżeli, tak jak w tym przypadku, przesyłka nie została przedstawiona w urzędzie przeznaczenia, a miejsca naruszenia lub nieprawidłowości nie można ustalić, urząd wyjścia powiadamia o tym głównego zobowiązanego „tak szybko, jak to możliwe”. Choć zatem przepis ten nie wyznacza konkretnego terminu na powiadomienie głównego zobowiązanego, nakazując jedynie, że musi ono nastąpić nie później niż przed upływem jedenastego miesiąca od daty zarejestrowania zgłoszenia do tranzytu wspólnotowego, to nakłada on jednak na organy krajowe obowiązek zachowania staranności przy powiadamianiu głównego zobowiązanego.
- 58 Powiadomienie zainteresowanego o niezakończeniu w prawidłowy sposób procedury w odniesieniu do danej operacji celnej służy bowiem kilku celom. Po pierwsze, zgodnie z art. 379 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, w powiadomieniu wskazuje się trzymiesięczny termin, w jakim dowód wskazujący na prawidłową realizację procedury lub na miejsce, w którym naruszenie lub nieprawidłowość faktycznie nastąpiły, musi zostać przekazany do urzędu wyjścia. Powiadomienie głównego zobowiązanego o terminie trzech miesięcy stanowi więc warunek odzyskania długu celnego przez organy celne i ma na celu ochronę jego interesów (wyrok Trybunału z dnia 20 stycznia 2005 r. w sprawie C-300/03 Honeywell Aerospace, dotychczas niepublikowany w Zbiorze, pkt 23 i 24). Po drugie powiadomienie to pozwala podmiotowi działającemu w dobrej wierze dowiedzieć się o tym, że dana przesyłka nie dotarła prawidłowo na miejsce i podjąć odpowiednie kroki w celu uniknięcia powstania długu celnego w przypadku następnych podobnych przesyłek. Po trzecie wiedza na temat tej nieprawidłowości może pozwolić głównemu zobowiązanemu na uzupełnienie zabezpieczenia złożonego organom celnym na pokrycie długu celnego zgodnie z art. 198 kodeksu celnego.

- 59 Należy jednak zauważyć, że fakt, iż nie powiadomiono bezzwłocznie zainteresowanego o ujawnieniu dotyczącego go nadużycia i podjęto najpierw w stosunku do niego czynności dochodzeniowe nie stanowi zaniedbania ze strony organów celnych. Tak jak organy krajowe mogą w prawnie uzasadniony sposób dopuścić umyślnie do popełnienia naruszenia lub nieprawidłowości, aby tym skuteczniej zlikwidować siatkę przestępczą, zidentyfikować osoby popełniające nadużycia oraz zgromadzić lub uzupełnić materiał dowodowy (ww. wyrok w sprawie De Haan, pkt 53), tak samo prawnie uzasadnione jest wszczęcie dochodzenia w przedmiocie wykrytych w ramach danej operacji tranzytu wspólnotowego nieprawidłowości bez powiadomienia o tym wcześniej głównego zobowiązanego w szczególności po to, by określić charakter i zakres tych nieprawidłowości oraz ocenić stopień odpowiedzialności poszczególnych podmiotów biorących udział w tej operacji, włączając w to samego głównego zobowiązanego. Wcześniejsze powiadomienie osób biorących udział w danej operacji celnej o tym, że nadużycie ma miejsce, rzeczywiście mogłoby zaszkodzić dobru dochodzenia i utrudnić zebranie istotnych dla sprawy dowodów.
- 60 Niemniej jednak, jak zauważył Trybunał w ww. wyroku w sprawie De Haan, chociaż korzystanie przez organy celne lub policję z uprawnień śledczych jest zgodne z prawem, to wymagania związane z prowadzeniem dochodzenia przez te organy stanowią, przy braku jakiegokolwiek oszustwa czy zaniedbania ze strony osoby zobowiązanej do zapłaty należności, której nie powiadomiono o prowadzonym dochodzeniu, sytuację szczególną (ww. wyrok w sprawie De Haan, pkt 53). Jak bowiem przyznała Komisja na rozprawie, fakt, że główny zobowiązany nie został powiadomiony o zaistniałym nadużyciu, którego padł ofiarą stawia go, poczynwszy od określonej w zależności od okoliczności sprawy chwili, w szczególnej sytuacji jeśli chodzi o dług celny odnoszący się do operacji, w których dopuszczono się nadużycia, a które były z tym nadużyciem związane i miały miejsce po jego ujawnieniu, lecz przed powiadomieniem o nim głównego zobowiązanego.
- 61 Obciążenie podmiotu gospodarczego działającego w dobrej wierze długiem celnym, który wynika z nieuprzedzenia lub uprzedzenia go z opóźnieniem przez organy krajowe o zaistnieniu dotyczącego go nadużycia, byłoby sprzeczne z celem klauzuli słuszności, jako że osoba zobowiązana do zapłaty należności znalazłaby się wskutek tego w sytuacji wyjątkowej w stosunku do innych podmiotów gospodarczych

prowadzących ten sam rodzaj działalności. Zatem nałożenie na ten podmiot ciężaru, którego w normalnej sytuacji by nie ponosił (wyroki w ww. sprawach *Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons*, pkt 22 i *British American Tobacco*, pkt 63) i który wykraczałby poza normalne ryzyko handlowe związane z jego działalnością gospodarczą (ww. wyrok *Hyper* przeciwko Komisji, pkt 95) byłoby niesłuszne.

- 62 W niniejszym przypadku należy określić, od którego momentu organy niderlandzkie mogły powiadomić skarżącą o omawianych nieprawidłowościach. W dniu 23 marca 1995 r. DIC w Rotterdamie wykryła pierwszy przypadek dotyczącego skarżącej nadużycia, w którym chodziło o dokument T1 nr 5100508 z dnia 16 stycznia 1995 r. FIOD w Haarlemie dowiedziała się o tym w dniu 31 marca 1995 r., a FIOD w Rotterdamie została o tym poinformowana w dniu 18 kwietnia 1995 r. Dla stron jest bezsporne, że to FIOD była instytucją właściwą do przeprowadzenia dochodzenia w przedmiocie tych nieprawidłowości i powiadomienia o nich skarżącej. FIOD w Rotterdamie prowadziła dochodzenie na temat wykrytego nadużycia od dnia 18 kwietnia 1995 r. Jednakże o stwierdzonej nieprawidłowości poinformowała ona skarżącą dopiero w dniu 9 sierpnia 1995 r.
- 63 Biorąc pod uwagę powyższe rozważania uznać należy, że chociaż organy niderlandzkie nie wykazały się w toku dochodzenia zaniechaniem, to fakt, że przez pewien czas ze względu na dobro dochodzenia nie powiadamiały one skarżącej o dotyczącym ją nadużyciu, stanowi okoliczność, która stawia skarżącą w szczególnej sytuacji w odniesieniu do części długu celnego związanego ze spornymi operacjami wspólnotowego tranzytu zewnętrznego. Gdyby bowiem organy celne powiadomiły skarżącą o nieprawidłowościach dotyczących zgłoszeń w rozsądnym terminie licząc od dnia 18 kwietnia 1995 r., kiedy to FIOD w Rotterdamie otrzymała o nich informacje, skarżąca mogłaby podjąć niezbędne kroki po tym jak w wyniku nadużycia omawiane przesyłki nie dotarły prawidłowo na miejsce, aby uniknąć powstania obciążającego ją długu celnego powstałego w związku z przesyłkami realizowanymi od dnia 12 czerwca 1995 r. W rezultacie Sąd uważa, że przesłanki zaistnienia szczególnej sytuacji są w niniejszym przypadku spełnione w zakresie dotyczącym długu celnego powstałego w wyniku zgłoszeń sporządzonych przez skarżącą od dnia 12 czerwca 1995 r.

64 Należy zatem uznać, że Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie przyjmując, że skarżąca nie znajdowała się w odniesieniu do długu celnego wynikającego z operacji zrealizowanych od dnia 12 czerwca 1995 r. w szczególnej sytuacji w rozumieniu art. 239 kodeksu celnego i art. 905 rozporządzenia wykonawczego.

65 W związku z tym rozpatrywanie pozostałych okoliczności, na które powołuje się skarżąca nie jest konieczne, a pierwszą część zarzutu należy uznać.

W przedmiocie części drugiej zarzutu opartej na braku oszustwa i oczywistego zaniedbania ze strony skarżącej

Argumenty stron

66 Skarżąca utrzymuje, że bezsporne jest, iż działała w dobrej wierze i nie brała udziału w popełnieniu nadużycia. Natomiast Komisja niesłusznie jej zarzuca, że dopuściła się oczywistego zaniedbania.

67 Skarżąca zwraca uwagę, że we wniosku o umorzenie należności celnych organy niderlandzkie przekazały Komisji, że skarżącej nie można zarzucić jakiegokolwiek oczywistego zaniedbania. Potwierdziły one to stanowisko w toku postępowania administracyjnego, w szczególności w odpowiedziach udzielonych na dwa wnioski Komisji o informacje uzupełniające, odpowiednio z dnia 8 sierpnia 2001 r. i 2 sierpnia 2002 r. Skarżąca podnosi, że ocena Komisji w przedmiocie zaistnienia takiego zaniedbania powinna opierać się na wszystkich istotnych informacjach,

w tym na oświadczeniach organów krajowych (ww. wyrok France-aviation przeciwko Komisji, pkt 36), przez które zainteresowany ma prawo być wysłuchany (wyrok Sądu z dnia 18 stycznia 2000 r. w sprawie T-290/97 Mehibas Dordtselaan przeciwko Komisji, Rec. str. II-15, pkt 27–29). Tymczasem Komisja zajęła stanowisko odmienne niż stanowisko organów niderlandzkich, nie uzasadniając tego w wystarczający sposób.

- 68 Skarżąca zwraca również uwagę, że jak wynika zarówno z praktyki Komisji (decyzja Komisji 21/00, 22/00, 23/00 i 24/00 z dnia 23 lipca 2001 r., pkt 42) jak i z orzecznictwa (wyrok Sądu z dnia 19 lutego 1998 r. w sprawie T-42/96 Eyckeler & Malt przeciwko Komisji, Rec. str. II-401, pkt 159 i 160), w celu stwierdzenia zaistnienia oczywistego zaniedbania należy zbadać, czy zainteresowany postępował niezgodnie z ogólnie przyjętą praktyką handlową. W niniejszej sprawie jej zachowanie było zdaniem skarżącej zgodne z tą praktyką. Jeśli chodzi w szczególności o stawiany skarżącej zarzut, że nie wykupiła ubezpieczenia na transport towarów, podnosi ona, że w odpowiedzi z dnia 2 sierpnia 2002 r. na wniosek Komisji o udzielenie uzupełniających informacji organy niderlandzkie zaznaczyły, że w okresie właściwym dla okoliczności faktycznych sprawy, zawarcie umowy ubezpieczenia nie było łatwe, a poza tym nie było to praktykowane. Ponadto skarżąca utrzymuje, że fakt czy wykupiła ubezpieczenie czy nie, nie ma żadnego wpływu na zaistnienie oczywistego zaniedbania. Wreszcie skarżąca zauważa, że chociaż Komisja wskazała, iż wykupienie ubezpieczenia stanowiło tylko jedno z kryteriów oceny zaistnienia oczywistego zaniedbania, to jednak nie określiła ona ani nie podała innych kryteriów zastosowanych w tej sprawie. Skarżąca uznaje więc, że nie mogła zareagować w odpowiedni sposób.

- 69 Skarżąca podnosi ponadto, że nie dopuściła się zaniedbania w stosunkach handlowych z Hector International. Wskazuje ona, że od marca 1993 r. przedsiębiorstwo to zajmowało się transportem dla siostrzanej spółki skarżącej — LEP International UK, z którego spółka ta była w pełni zadowolona. LEP International UK skontaktowała Hector International ze skarżącą na prośbę tego przedsiębiorstwa. Skarżąca nie podjęłaby się wystawiania dokumentów T1 dla Hector International, jeżeli nie upewniłaby się, że przedsiębiorstwo to jest wypłacalne i nie uzyskała oświadczenia dotyczącego odpowiedzialności

i zabezpieczeń Hector International na wypadek nieprawidłowego zakończenia procedury w odniesieniu do dokumentów celnych. Ponadto skarżąca postępowала tak, by za każdym razem wystawiana była ograniczona liczba dokumentów T1 i żeby nowe dokumenty wystawiano dopiero wtedy, gdy w odniesieniu do poprzednich procedurę można było rozsądnie uznać za prawidłowo zakończoną. Skarżąca nalegała też zawsze na Hector International, by zwracano jej odcinek egzemplarza nr 5 dokumentów T1, na którym znajdowały się zawsze pieczęć hiszpańskiego organu celnego i podpis hiszpańskiego funkcjonariusza celnego, które jednak okazały się później fałszywe. Skarżąca otrzymywała ponadto dla każdej przesyłki zwrot listów przewozowych „CMR” podpisanych i podstemplowanych przy odbiorze, które dowodziły, że mięso faktycznie dotarło do miejsca przeznaczenia. Tak więc skarżąca zrobiła wszystko, co można było rozsądnie uczynić, aby zapobiec jakiegokolwiek szkodzie wynikającej z nieprawidłowego zakończenia procedury w stosunku do dokumentów celnych, czyli nie dopuściła się zaniedbania.

70 Komisja uważa, że w zaskarżonej decyzji stwierdziła w sposób wystarczający z prawnego punktu widzenia, że skarżąca w niniejszej sprawie wykazała się oczywistym zaniedbaniem.

71 Podnosi ona, że kwestia oczywistego zaniedbania skarżącej nie ma żadnego związku z tym, czy działała ona w dobrej wierze. Komisja przyznaje, że niderlandzkie organy celne zgłosiły jej, że ze strony skarżącej nie miało miejsca żadne oszustwo ani oczywiste zaniedbanie. Przypomina ona jednakże, że dwukrotnie zwracała się do nich o wyjaśnienie ich stanowiska: po raz pierwszy we wniosku o udzielenie informacji z dnia 24 listopada 2000 r., a po raz drugi we wniosku o udzielenie informacji z dnia 22 listopada 2001 r. Pomimo to odpowiedzi organów niderlandzkich okazały się całkowicie nieprzydatne do ustalenia, czy oczywiste zaniedbanie skarżącej miało miejsce w tej sprawie, ponieważ zgodnie z tymi informacjami organy te ograniczyły się do stosowania zasady domniemania niewinności uznając, że skarżąca w braku przeciwnych dowodów działała w dobrej wierze.

72 Jak zauważa Komisja, aby określić, czy główny zobowiązany dopuścił się oczywistego zaniedbania, należy wziąć pod uwagę jego szczególne obowiązki w ramach

procedury tranzytu wspólnotowego. Komisja podnosi, że – jak zostało to stwierdzone w zaskarżonej decyzji w motywie 46 – musi ona w tym celu brać pod uwagę doświadczenie zainteresowanego, staranność, jaką się wykazał, i zawilość przepisów (wyrok Sądu z dnia 5 czerwca 1996 r. w sprawie T-75/95 Günzler Aluminium przeciwko Komisji, Rec. str. II-497). Tymczasem skarżąca, będąca spółką wykonującą czynności agenta celnego, była doświadczonym podmiotem gospodarczym, który powinien orientować się w ryzyku handlowym, jakie niesie ze sobą prowadzona przez niego działalność (motyw 47 zaskarżonej decyzji). Ponadto przepisy dotyczące operacji tranzytu określają wyraźnie obowiązki głównego zobowiązanego i wynikającą z tego odpowiedzialność (motyw 48 zaskarżonej decyzji). Wreszcie zgłaszający powinien był podjąć wszelkie możliwe kroki w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem handlowym, co nie miało miejsca (motywy 49 i 50 zaskarżonej decyzji).

- 73 Jeśli chodzi w szczególności o kwestię, czy skarżąca wykazała się należytą starannością Komisja podnosi, że fakt wykupienia ubezpieczenia jest tylko jednym z elementów oceny. Komisja uznaje, że biorąc pod uwagę dane dostępne w tej sprawie doszła ona do słusznego wniosku, że skarżąca nie przedsięwzięła niezbędnych środków ostrożności, aby uchronić się od możliwego ryzyka.

- 74 Co do środków ostrożności, które skarżąca podjęła, aby upewnić się o wiarygodności Hector International, Komisja zauważa, że skarżąca powołała się na te okoliczności faktyczne dopiero w replice. Komisja przypomina, że skarżąca podpisała oświadczenie, w którym stwierdzała, że nie ma nic do dodania w kwestii dokumentacji przekazanej przez organy niderlandzkie oraz że miała sposobność przedstawienia swoich uwag do pisma Komisji z dnia 11 października 2001 r., w którym Komisja wyraźnie stwierdzała zaistnienie oczywistego zaniedbania ze strony skarżącej. Komisja uznaje więc, że skarżąca nie ma prawa powoływać się na te nowe okoliczności faktyczne na tym etapie postępowania, by postawić Komisji zarzut niedostatecznego uzasadnienia zaskarżonej decyzji.

Ocena Sądu

- 75 Aby ocenić, czy zachodzi przypadek oczywistego zaniedbania w rozumieniu art. 239 kodeksu celnego i art. 905 rozporządzenia wykonawczego, należy wziąć pod uwagę w szczególności zawłość przepisów, których niedopełnienie powoduje powstanie długu celnego, a także doświadczenie zawodowe i staranność podmiotu gospodarczego (ww. wyrok w sprawie Söhl & Söhlke, pkt 56).
- 76 W niniejszej sprawie Komisja stwierdziła w zaskarżonej decyzji, że po pierwsze skarżąca będąca doświadczonym podmiotem gospodarczym powinna się orientować w przepisach celnych i ryzyku handlowym związanym ze swoją działalnością (motyw 47), po drugie, że przepisy dotyczące operacji tranzytu wyraźnie określają obowiązki głównego zobowiązanego i wynikającą z nich odpowiedzialność (motyw 48), a po trzecie, że biorąc pod uwagę obowiązki skarżącej jako głównego zobowiązanego, to do niej należało przedsięwzięcie wszelkich niezbędnych kroków zapobiegających ryzyku handlowemu (motyw 49).
- 77 Jednak te trzy wymienione wyżej czynniki, tj. zawłość przepisów, doświadczenie zawodowe i staranność podmiotu gospodarczego stanowią tylko kryteria oceny, na podstawie których Komisja musi ocenić in concreto, czy zachowanie podmiotu gospodarczego cechowało oczywiste zaniedbanie (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Söhl & Söhlke, pkt 59). Komisja w ramach swojej analizy ma bowiem ustalić konkretne działania lub zaniechania osoby ubiegającej się o umorzenie, które razem lub oddzielnie przesądzają o zaistnieniu oczywistego zaniedbania, w szczególności w świetle wspomnianych kryteriów.
- 78 W tym względzie należy zauważyć, że zarówno we wniosku o umorzenie, jak i potem dwukrotnie w toku postępowania administracyjnego przed Komisją, organy niderlandzkie uznały, że nie można stwierdzić, by skarżąca dopuściła się oszustwa

lub oczywistego zaniedbania. Komisja w zaskarżonej decyzji uznała jednak że należało przyjąć, iż zachowanie skarżącej jest spowodowane oczywistym zaniedbaniem z jej strony (motyw pkt 51). Tymczasem o ile Komisja miała prawo zająć odmienne stanowisko niż organy niderlandzkie (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie France-aviation przeciwko Komisji, pkt 36), to ciążył na niej obowiązek wykazania, na podstawie istotnych okoliczności faktycznych, że oczywiste zaniedbanie skarżącej miało miejsce.

- 79 Jednakże, jak przyznała Komisja w toku rozprawy, w zaskarżonej decyzji wskazano jedynie dwa przejawy postępowania skarżącej, które mogłyby przesądzać o zaistnieniu z jej strony oczywistego zaniedbania. Były nimi po pierwsze, brak nadzoru nad osobami biorącymi udział w procedurze, a po drugie, niewykupienie odpowiedniego ubezpieczenia (motyw pkt 49).
- 80 Jeśli chodzi o pierwszy zarzut braku nadzoru nad osobami biorącymi udział w procedurze, to zaskarżona decyzja w ogóle nie wskazuje, na czym polegało zaniedbanie skarżącej w tym względzie. Wobec braku choćby najkrótszego rozwinięcia tego zarzutu, Sąd musi uznać, że nie został on dowiedziony. Przyjęcie tego zarzutu oznaczałoby, że każdy podmiot gospodarczy, który stał się ofiarą nadużyć ze strony osób trzecich, z którymi łączyły go stosunki handlowe, wykazał się przy tym oczywistym zaniedbaniem.
- 81 Ponadto należy zwrócić uwagę, że skarżąca twierdzi, iż przedsięwzięła szereg środków ostrożności w stosunku do Hector International. I tak skarżąca nie podjęłaby się wystawiania dokumentów T1 dla Hector International, jeżeli nie upewniłaby się, że przedsiębiorstwo to jest wypłacalne i nie uzyskała oświadczenia dotyczącego odpowiedzialności i zabezpieczeń Hector International na wypadek nieprawidłowego zakończenia procedury w odniesieniu do dokumentów celnych. Ponadto skarżąca postępowała tak, by za każdym razem wystawiana była ograniczona liczba dokumentów T1 i żeby nowe dokumenty wystawiano dopiero wtedy, gdy w odniesieniu do poprzednich procedur można było rozsądnie uznać za

prawidłowo zakończoną. Skarżąca nalegała też w każdym przypadku na Hector International, by zwracano jej odcinek egzemplarza nr 5 dokumentów T1, na którym znajdowały się zawsze pieczęć hiszpańskiego organu celnego i podpis hiszpańskiego funkcjonariusza celnego, a także listy przewozowe „CMR” podpisane i podstemplowane przy odbiorze. Te środki ostrożności, których istnienia Komisja nie kwestionuje, dowodzą, że przy nadzorowaniu osób uczestniczących w omawianych operacjach skarżąca postępowała przezornie i właściwie.

- 82 Sąd nie może uwzględnić argumentu Komisji, że skarżąca nie miała prawa powołać się na te fakty, gdyż podniosła je dopiero na etapie repliki. Należy przypomnieć, że to do Komisji należało wykazanie w niniejszej sprawie oczywistego zaniedbania ze strony skarżącej. Tymczasem w piśmie z dnia 11 października 2001 r., w którym Komisja przedstawiła swoje zastrzeżenia, nie wspomniała ona, dlaczego uważa, że skarżąca dopuściła się zaniedbań przy nadzorowaniu osób biorących udział w procedurze. W odpowiedzi na to pismo z dnia 9 listopada 2001 r. skarżąca utrzymywała, że nie dopuściła się zaniedbania, zaznaczając w szczególności, że jeśli chodzi o transport postępowała w sposób sumienny i że nie była w stanie sprawdzić, czy nieprawidłowości zostały popełnione przy zakończeniu procedury. Następnie w zaskarżonej decyzji Komisja podtrzymała zarzut braków w nadzorze nad osobami uczestniczącymi w procedurze, ale go nie sprecyzowała. W skardze wszczynającej niniejsze postępowanie skarżąca ponownie stwierdziła, że nie można jej było niczego zarzucić w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i że jej zachowanie w tej sprawie było zgodne z powszechną praktyką handlową. W odpowiedzi na skargę Komisja podtrzymała swoje stanowisko i poddała w wątpliwość twierdzenia skarżącej. Mając powyższe na względzie nie można zarzucić skarżącej tego, że w replice przedstawiła uzupełniające argumenty i istotne fakty, aby zaprzeczyć tezie zawartej w zaskarżonej decyzji i odpowiedzi na skargę.

- 83 Jeśli chodzi o drugi zarzut, że skarżąca nie wykupiła odpowiedniego ubezpieczenia, to należy zauważyć, że chociaż zadaniem podmiotów gospodarczych jest zabezpieczenie się przed normalnym ryzykiem handlowym, i że sam fakt poniesienia straty finansowej nie stanowi szczególnej sytuacji w rozumieniu wspólnotowych

przepisów celnych (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Hyper przeciwko Komisji, pkt 113 i 114), to jednak nie można zgodzić się z tym, że niewykupienie ubezpieczenia samo w sobie stanowi oczywiste zaniedbanie ze strony podmiotu gospodarczego. Komisja nie podała w zaskarżonej decyzji powodów, dla których biorąc pod uwagę okoliczności faktyczne sprawy fakt, że skarżąca nie ubezpieczyła się od ryzyka wynikającego ze spornych operacji, był oczywistym zaniedbaniem. Należy w tym względzie stwierdzić, że wykupienie odpowiedniego ubezpieczenia wyznacza osobę obciążoną długiem celnym i stratami wynikającymi ze spornych operacji, którą będzie agent celny albo jego ubezpieczyciel. Tymczasem fakt, że skarżąca nie może zwrócić się do firmy ubezpieczeniowej, aby odzyskać dług celny, który była zobowiązana zapłacić, i który wobec tego musiała pokryć sama, nie wpływa na przesłanki pozwalające na umorzenie tego długu na podstawie zasady słuszności, ani też zatem na obowiązek dokonania tego umorzenia ze strony Komisji, jeśli wspomniane przesłanki zostaną spełnione. Ponadto ubezpieczyciel mógłby wstąpić w prawa agenta celnego wobec organów celnych albo poczekać na wynik działań agenta celnego przed Komisją. Tak więc niewykupienie ubezpieczenia nie stanowi zaniedbania.

- 84 Co więcej, należy zauważyć, że zgodnie z art. 239 kodeksu celnego można dokonać zwrotu lub umorzenia należności celnych przywozowych w sytuacjach wynikających z okoliczności niespowodowanych oszustwem ani oczywistym zaniedbaniem osoby zainteresowanej. Również art. 905 rozporządzenia wykonawczego stanowi, że do wniosku o umorzenie należy załączyć dowody, które mogą wykazać szczególną sytuację, wynikającą z okoliczności niespowodowanych ani oszustwem ani oczywistym zaniedbaniem osoby zainteresowanej. Z samego brzmienia tych przepisów wynika, że między zarzucanym podmiotowi gospodarczemu zaniedbaniem i stwierdzoną szczególną sytuacją musi istnieć związek. Wobec braku takiego związku oddalenie wniosku o umorzenie lub zwrot byłoby niesłuszne. Tymczasem w niniejszej sprawie należy zauważyć, że niewykupienie przez skarżącą ubezpieczenia nie przyczyniło się do popełnienia nadużycia ani nie utrudniło jego wykrycia. Tym bardziej okoliczność ta nie ma absolutnie żadnego związku z faktem, że organy niderlandzkie nie powiadomiły skarżącej przez pewien czas o zaistnieniu nadużycia dotyczącego jednego z jej zgłoszeń.

85 Należy wobec tego stwierdzić, że Komisja popełniła oczywisty błąd w ocenie przyjmując, iż skarżąca dopuściła się oczywistego zaniedbania.

86 W rezultacie druga część zarzutu powinna zostać uwzględniona.

87 Należy zatem uwzględnić niniejszą skargę.

W przedmiocie kosztów

88 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu Sądu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja przegrała sprawę, należy obciążyć ją zgodnie z żądaniem skarżącej własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez skarżącą.

89 Zgodnie z art. 87 § 4 regulaminu interwenient, Królestwo Hiszpanii, pokrywa własne koszty.

Z powyższych względów

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI (pierwsza izba)

orzeka co następuje:

- 1) Stwierdza się nieważność decyzji Komisji REM 08/00 z dnia 7 października 2002 r. w zakresie, w jakim na jej mocy odmówiono umorzenia należności celnych przywozowych nałożonych na skarżącą w stosunku do operacji celnych dokonywanych przez nią od dnia 12 czerwca 1995 r.**
- 2) Komisja pokrywa własne koszty oraz koszty poniesione przez skarżącą.**
- 3) Królestwo Hiszpanii pokrywa własne koszty.**

Cooke

García-Valdecasas

Labucka

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu, w dniu 27 września 2005 r.

Sekretarz

Prezes

H. Jung

J.D. Cooke

Spis treści

Ramy prawne	II - 3889
Przepisy dotyczące zewnętrznego tranzytu wspólnotowego	II - 3889
Przepisy dotyczące zwrotu i umorzenia należności celnych przywózowych lub wywózowych	II - 3892
Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu	II - 3893
Sporne operacje wspólnotowego tranzytu zewnętrznego	II - 3893
Postępowanie administracyjne w sprawie wniosku o umorzenie należności celnych przywózowych	II - 3896
Przebieg postępowania i żądania stron	II - 3899
Co do prawa	II - 3900
W przedmiocie części pierwszej zarzutu opartej na zaistnieniu szczególnej sytuacji .	II - 3901
Wstęp	II - 3901
— Argumenty stron	II - 3901
— Ocena Sądu	II - 3902
W przedmiocie zaniedbania, którego miały dopuścić się organy niderlandzkie przy wykryciu nadużycia oraz w przedmiocie opóźnienia ze strony tych organów w poinformowaniu skarżącej o nieprawidłowościach dotyczących wystawionych przez nią dokumentów celnych	II - 3903
— Argumenty stron	II - 3903
— Ocena Sądu	II - 3907
W przedmiocie części drugiej zarzutu opartej na braku oszustwa i oczywistego zaniedbania ze strony skarżącej	II - 3912
Argumenty stron	II - 3912
Ocena Sądu	II - 3916
W przedmiocie kosztów	II - 3920